

Міністерство освіти і науки України

Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у XXI столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

11. Міжнародні договори періоду Руїни

Олександр Даниленко, Надія Левицька
Національний університет харчових технологій

Вступ: Період Руїни був надзвичайно складним і вирішальним у історії наш держави. Українські землі постійно переходили «з рук у руки» між сусідніми державами. Гетьмани, котрі несамовито прагнули кращої долі для українського народу, або ті, що прагнули навпаки, приймали не правильні або не вигідні рішення, що призвели до катастрофічних наслідків. Перші згадки про договори та рішучі дії гетьманів потрапили до нас з 1659 року.

Матеріали і методи: При дослідженні даної теми використовувалися навчально-методичні й довідкові матеріали та інтернет ресурси. Вивчаючи міжнародні договори використовувалися наступні методи: історико-порівняльний, систематизації, класифікації, об'єктивізму.

Результати: Після смерті Богдана Хмельницького гетьманом на території України стає Іван Виговський, який продовжив політику Б.Хмельницького, але у внутрішній політиці орієнтувався на українську шляхту та козацьку старшину, уклав союз з Річчю Посполитою «Гадяцький трактат»(1658 р.). Українське козацтво невдоволене цим та зовнішньою політикою гетьмана Виговського усунуло його від влади. Після Виговського гетьманом стає Юрій Хмельницький (син Б.Хмельницького), котрий підтримує Росію. Він укладає з Росією невигідні для України «Переяславські статті»(1659 р.). У 1660 р. почалась Польсько-Російська війна за українські землі. Ю. Хмельницький перейшов на бік Польщі, уклавши з нею «Слободищенський трактат» (1660 р.). Це призвело до невдоволення окремих мас населення. Ю.Хмельницький зрікся «булави».

На правому березі став гетьманом Павло Тетеря, який вимагав від Польщі:

- 1) підтвердження привілеїв козацької старшини;
- 2) скасування залежності православної церкви від римо-католицької церкви;
- 3) розпочати мирні переговори з московською державою. П.Тетеря намагався захопити лівий берег, але йому це не вдалося і він зрікся влади.

Гетьман Іван Брюховецький на Лівобережжі повністю підтримував Московську політику. Він уклав з Московією «Батуринські статті»(1663 р.), «Московські статті»(1665 р.), які значно зменшували Українські політичні права. На Лівобережжі спалахнуло козацьке антимосковське повстання де було вбито Івана Брюховецького. Гетьманом Правобережжя став Петро Дорошенко, який у внутрішній політиці зміцнив фінансову систему гетьманщини, тим, що встановив митну лінію, почав карбувати власну монету. Щоб здобути підтримку народу часто скликав козацькі ради де вислуховував думку рядових козаків. У зовнішній політиці Дорошенко мав стратегічну мету - об'єднання під своєю владою Лівобережної та Правобережної України. У цей час між Московською державою та Польщею було підписано «Андрусівське перемир'я» (1667 р.). 1668 р. Дорошенко стає гетьманом усієї України на деякий час. Він уклав «Українсько-Турецький договір» (1681р.).

Дем'ян Многогрішний правив на Лівобережжі. Він підписав з Московським урядом «Глухівські статті» (1669 р.). Дем'ян проводив політику спрямовану на захист державних інтересів України і був за це арештований царським урядом. Іван Самойлович - гетьман усієї України, після поділу на 2 береги. Між гетьманським урядом і царською адміністрацією були підписані «Конотопські статті» (1672 р.). 1674 р. - проголошення Івана Самойловича гетьманом всієї України. Юрій Хмельницький-

був останнім гетьманом. Туреччина проголосила Ю.Хмельницького своїм гетьманом, у зв'язку з цим відбулося два Чигиринських походи: перший-Туреччина захопила Правобережну Україну і рушила у бік Лівобережжя і там прогнала українсько-московському війську. Другий-українсько-російське військо не могло втримати місто Київ і за рахунок цього відступило на Лівобережжя, полишаючи втрачене місто туркам. Гетьманська столиця перетворилася на руїну.

Кінець Руїни. Цей період пов'язують з Коломацькою радою. 25-го липня 1687 р. відбулася козацька рада (біля річки Коломак), яка обрала нового гетьмана України Івана Мазепу. Івана Самойловича скинули з гетьманства і відправили до Сибіру. Завершився період Руїни Коломацькою радою[1, с.251].

Висновки: Отже, наслідки періоду Руїни були трагічними. Польща, Росія і Туреччина порушили територіальну цілісність України; занепало економічне та культурне життя України; набирала обертів російська експансія на Лівобережжя, що призвело до цілковитої втрати національних досягнень, часів Б. Хмельницького [1,с.251] «Андрусівське перемир'я»: припинення польсько-московської війни (1654-1667рр). До червня 1680 р. діяло перемир'я. Лівобережна Україна, Сіверська земля з Черніговом і містом Стародубом, а також Смоленськом залишилися під владою Московської держави. Правобережна Україна в складі Речі Посполитої; Київ на 2 роки перейшов до Московської держави; Запорозька Січ залишалася у спільному користуванні Польщі та Московської держави[1, с.248].

Між Польщею та Росією на основі Андрусівського перемир'я був укладений «Трактат про вічний мир»-документ, що складався з преамбули й 133-х статей у 1683 р. За ним законодавчо підтверджувався попередній поділ України між Росією і Польщею

Література

1. Новий довідник: Історія України. – 4-е вид., змін. і доп. – К.: ТОВ «КРАПКА», 2008. – 736 с.
2. Левицька Н.М. Історія України. Україна в світі: історія і сучасність: Навичі. посіб./Н.М.Левицька. - Київ: Кондор, 2011.- 418 с.